

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LÁPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztőség: Hidutca 32.

Lapkiadó: **HARMATH JÓZSEF**
kereskedő-nyomdatulajdonos-czég. főtér.

H I R D E T É S I D I J .

Arszabály szerint.

Kéziratok nem adatra vissza.

Őszinte szó.

— A nem létező tordai múzeumról. —

Hosszabb időt töltvén a volt Aranyos-széken, s ennek természetes központján Tordán, habár állandóan néprajzi buvárlatokkal voltam elfoglalva, akaratlanul is mindig beleütődtem egy-egy régiségbe, római vagy egyéb emlékebe, nem szólva azon őseredeti s a maga nemében csak a rómaihoz hasonlítható diszitésekről, melyeket a volt Aranyos-széknek a XVII. század folyamán eloláhosodott falvai (Mohács, Csákó, Hidas, Örményes stb.) maig is alkalmaznak.

Tordán a régiséggyűjtők egész seregére találtam. Az egyik szenvedélyes pénzgyűjtő, s azok meghatározásában rendkívüli jártasságra tett szert. Pedig nem olyan ember, a kinek módja volna rá, s bár fogához kell vernie a garast, ha régi leletről van szó, ő legjobban megfizeti, ha egy szőlő felásásáról van szó, reggeltől estig ott gubbaszt a kapásoknál lesve, nem vet-e ki valami régiséget a kapa. Könnyű kitalálni, hogy kicsoda, mert Tordának csak egy fényképésze van. S mikor igazán becses gyűjteményét megláttam, — szomorúan gondoltam arra, hogy ez a sok becses kincs, mely a szakértőnek ma még 500 frtot, ha ez a fürge buzgó ember egyszer behunyja szemét, hová lesz, hogy fog kézen-közön elkallódni.

A másik becses gyűjtemény Wolff dr. gyógyszerésznél van. Azt hihetnők, ott jobb helyen van a sok régiség, pedig nem úgy van. A gyógyszerész úr sokat és szépet gyűjtött, de nála sokan megfordulnak, ki ezt, ki azt csalja el tőle — magam is két szép darabot csaltam el tőle — s a gyűjteményeknél nem csak az összegyűjtés, hanem az együtt-tartás is nehéz feladat, s itt jószívnek nincs helye.

Tudok Tordán még néhány gyűjtőt, s ha összeveszem azt, amit eddig láttam régiségben, értékben 4—5000 frtot meghaladja. Pedig mily keveset láttam! És hogy láttam azokat! Feliratos kövek egy udvarra kiállítva, hol eső veri, hó rontja s nem veszi észre senki, hogy a feliratból évről-évre egy betű olvashatlan lesz. S ezek leltárral átadott kövek. Eredeti teljesen ép római téglák az V. macedóniai legio jegyével a legkisebb esorbulás nélkül, s mindennap néhány száz ember gázolja patkós sarkokkal a városháza zuglépcsőjén. A főszolgabírói hivatalnál letett néhány régiség, melyet ha akartam volna, én is elvihettem volna, így elvitte más, ki talán ismét tulad rajta. Az alispáni hivatalba került tárgyak, melyekből egy mellű vagy egyéb más került ki s a közönség részére szintén elveszett. Szentmihályfalván unicumok vannak, melyeket angol

és német tudósok néznek meg — befalazva a papi ház utcái kerítésébe, esőnek, sárnak kitéve. Józsika báró várfalvi kastélyában egész kis múzeum van hasonló leletekből, az is elzárva a világtól; s ezt a kimutatást folytathatom így négy annyi téren, a mennyin az „Aranyosvidék“ megjelen.

De nemcsak a régészet az, amit Tordán és vidékén kedvelnek, s a minek köréből gyűjtenek. Ott van Wolff ezreket érő növénygyűjteménye, mely Erdély flórájának megírásához országos és európai nevű tudósoknak szolgált kimeríthetlen forrásul; benne Torda viránya, Erdélyé. Magyarországé, egész Európáé, sőt a Keletről is jelentékeny számban. És erről itt alig tudnak. És ott van Wolff kertje, melybe összegyűjti az erdélyi havasok legmagasabb csucsaairól gyakran élete veszélyeztetésével az apró havasi növényeket, virágzás, magérlelésre bírja itt őket, s ha rátekinet az ember, azt hiszi havas csucok kőszikláit közt kuszik fel. És erről semmit sem tudnak. És ott van a sóbányák bányanagyanak csinos geológiai gyűjteménye.

A természet ritkaságait, a régészet érdekességeit ritkán találtam oly gazdagon egyesítve, mint a Székelykő ormától a Keresztes-mezőig; sok össze van gyűjtve, sokat takar még a föld. De a föld évről-évre felvet valamit, s

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZÁJA.

Szól a bagoly . . .

Kuvik-kuvik szól a bagoly,
Rémes hangján egyre szól;
Sötét éjjel Uram Isten:
Ez a madár mit jelentsen,
Ily későn mért kuvikol . . . ?

S mért választá ép' e helyet,
Vagy tán szegény eltévedt . . . ?
Késő éjjel, fürgetegben . . .
Ablakomon szól és röpöppen,
Mért zavarja csöndemet?!

Avagy mécesem halvány fénye
Csalogatta őt ide . . . ?
Eloptom hát, hadd száljon el,
Vagy hangjával bár hagyjon fel,
Hogy ne ejtsen kétségbe!

Eloltottam s még is szól a
Rémkisértet madara;
Felkelek s elüzöm onnan,
Mért zavarná most nyugalmam:
Igy nem alszom el soha.

Eliüztem . . . és ő visszajött,
S csak szólott, mint azelőtt.
Ez már mégis több a soknál
Kiálték föl, s e szavaknál
Szívem úgy fájt, szerfölött . . .

Uram Isten, szólék megint,
Vajjon-e jel mire int . . . ?
Szívem folyvást jobban zajlik

S a madár is kuvik-kuvik
Röppen és szól egyre mind . . .

S mig így félve találgatom,
Zörgést hallok az ajtón;
Ki az? Mi az? Miért kopog:
„Jó barátod, . . . rossz hírt hozok,
Szép Juliád halálon!“

Jaj mit hallok! Te vagy! Ki az?!
Szólj még egyszer, mit mondasz . . . !?
Rettenetes . . . lehetetlen,
Hogy Juliám halott legyen:
Beteg se volt . . . nem igaz!

Nem volt beteg, most lett rosszul,
Szíve gyakran elszorul;
Halálsápadt s egyre mondja,
Hogy nem lehet hű arája,
Kit úgy szeret angyalul.

Téged óhajt . . . Másnak szánták,
— Hervadoz a szép virág —
S mig nem adod csókod rája,
Nem lehet a föld arája
Szívszakadva gondol rád . . .

II.

Oh irgalom . . . tudom már jól,
Mért kuvikolt a bagoly?
Tudtul adni, hogy Juliám,
Haldokolva gondol reám
S hogy megtudtam nem is szól.

Torda, 1892. aug. 4.

Gspann Károly.

A szép özvegy.

— Rajz. —

Szép volt. Némelyek azonban azt mondták, hogy elég szép; minthogy pedig a szépség hetedik kelleke — a telekkönyv is meg vala, belenyugodtak ezen általános elnevezésbe: szép özvegy. A dolog természetéből következik, hogy udvarlókat nemcsak elfogadott, sőt hiányukat érezte volna, mely kellemetlen helyzettől meg lett kinélve — a rossz nyelvek szokott csipkedései szerint még az özvegyisége előtti időben is — ezen vigasztalást szomjuhozó korszakban pedig, ha egyidejűleg csak két udvarlót fogadott el, ez legfeljebb azért történt meg, mivel nem foghatott még egy harmadikat is. Ezen utóbbi állítást hiszem, sőt tudom is, azonban a rossz nyelvvvel megáldottak beszédeit nem merném aláírni, hiszen hány férjes szép asszonyt látok szépet-tevő nélkül sétálni, (igaz, hogy közelebbi viszonyaikat nem ismerem,) s miért ne tartozott volna Ella is azok közé, kik, ha férjük nem is lehet mellettük, napi sétájukat egy magukra is el tudják végezni.

Minden esemény számban megy egy olyan vidéki kis városba, minőbe Ella, a szép özvegy özvegyiségének napjait fájo kebellet számlálgatta. Azt már nem tudom: keblének fájdalmát a mult vesztesége, vagy a jelen egyedülisége, vagy még inkább a jövő aggodalma okozta-e.

legalább 50—60 tárgy van évenként, amit a munkások hol ennek, hol annak a gyűjtőnek eladnak. Pedig sok kerül az Erdélyi Muzeumba is, sokat visznek el az olyan magamfajta gyűjtők is. Nincs senki, aki erre komolyabb ügyet vessen, nincs senki aki komolyabb actio megindítására gondolna, vagy talán az ezekben való nagy gazdagság az, ami ezt a rettenetes közönyt szüli?

Mert, bár nem vagyok aranyosszéki székel, sem tordai ingremiátus, de mikor olvastam az „Egyetérítés“ hasábjain mely megyék fejezték ki kívánságukat a Dunántúli Közmívelődési Egyesület kezdeményezett azon mozgalmában, hogy vidéki muzeumokat állítsanak fel, s a jegyzékben Maros-Torda megye mellett nem láttam ott Torda-Aranyosvármegye nevet, szégyennel pirultam el. Az így jelenlegi állásában áldozatról még szó sem volt, egyelőre csak elvbeli hozzájárulást kívántak, s a megye s a város, a helyett, hogy két kézzel kapott volna az alkalmon — a jegyzékből kimaradt.

De talán még nem késő. Egy higadt szó, megfontolt körültekintés a csorbát kiköszörülheti. Nem egytől kell várunk az ügy megindítását, mindenkinek közre kell abban működni, hogy ezélt érijünk. Az ügyet kell, hogy a megye vegye a kezébe, a városnak kell, hogy azt teljes erejével támogassa.

Ennyit akartam elmondani.

És most felveszem eddigi szerepemet. Szemléldő voltam eddig, az lesz ezentul is. Ha szómra viszhang kél, senki annak jobban örülni nem fog, mint én; s ha az csak a pusztában elhaló szó marad, — az sem lep meg.

Dr. Jankó János.

Séta a város körül.

Előre kijelentem, nehogy fétreértsenek, nem egy óra alatt akarom körüljárni a várost, mint a minap Debreczen és Kolozsvár városokat bizonyos vállalkozók olyanképen, hogy egy órát tettek alapjuk alá, s a versenyfogadást megnyerték.

Én hajlandóbb volnék e két utóbbi feltevés mellett nyilatkozni, már csak azért is, mivel ezen esetekben csak lehet gyógyítót, vigasztalót találni. Igaz, hogy jelenben vékonyka remény-sugár ad tápot vágyainak, de, hallga csak! mint beszélnek város szerte: — Nál most jön egy derék férjnek való! Egy fiatal, alig 25 éves orvos Asztalosy Elek. Nincs ugyan még diplomája, de mi szükség lenne rá, hisz gazdag ember — legalább az apja nagyon gazdag. Aztán meg az apja is ide jö lakni, özvegy ember lévén az is.

Na hiszen lett ábránd, terv, kártya-vár (s tán kártya vettetés is). A férjhez mehetném leányok — mamájuk segítségével — hozzá kezdetek a háló készítéshez; de mind ez csak hók-háló vala a szép özvegy tömör és kemény — férj fogójához, mint pedig egyedül szött.

— Férjhez kell mennem, ha a fiához nem, hát — az apjához! . . . Gondolá a bánatos özvegy.

Meg is jöttek. Lakást is fogadtak. S minő veletlen? Ép a szép özvegy szomszédságában telepedtek le. (Hogy aztán ennek a véletlennek nem a véletlen vala okozója az nem tartozik ide!)

Az ismeretség megkötöttetett hamar . . . szomszédság jussán.

A fiatal gyakorló-orvossal gyakorta vala találkozásuk, mert, ha szerénysége tiltotta is az orvos úrnak a gyakorta való látogatást, de annál gyakrabban látogatta meg a szép özvegyet

Én csupa jókedvemből, passióból keltem utra a piaczi új járdának egyik végétől, s meglehetősen lassusággal czammogtam fel a szőlők között a meredek hegyre, honnan szemlét tart hat az ember a haladó város felett, Aranyos-széken, s messze el keletre, s mely hegynek a tulsó oldalán belegurulhat ez ember a „Dörgöbe“, azaz belegurulhattunk volna néhány évvel ezelőtt a szörnyüség mélybe, de most már arnyas sétányon vonulhatunk lefelé a kultúra áldásos működése folytán. Aztán megfürödhettünk a sós Dörgöben, de ezt nem tesszük, mert ősapáink susterinasai is itt fürödtek, s ifju apáink inasai is itt fürödnek meg, szabadon, mint a régi király leányok és asszonyok a tengerpartján. A mellette levő újabb bányahasadást szent borzalommal nézzük meg, s tovább megyünk a 10—20 lépésre ásitó harmadik nagy tóhoz, mely a természet különös intézkedéséből édesvízzel kínálja az embereket, hanem itt az asszonyok sulykolnak.

Tovább megyünk hát, hol van számunkra hely, s 20 lépésre megint érünk egy nagy tavat, ez a negyedik, nó ez már a valódi fürdő-tó, az u. n.: „házas“, minthogy a partján épületek vannak a fürdőközönség számára, s ne hazudjunk, voltak néhány év előtt is primitívebb állapotban. A Dörgő után ez a leglátogatott hely, s legdusabb sőtartalmu. Van két nagy épület a parton vetkező-helynek, külön a térfiak és külön a nők számára, azzal a különbséggel, hogy utóbbiaknál a fürdőhely is el van kerítve, olyan óvatossággal mindazonáltal, hogy párhuzamos léczek közti spatium a teljes elszakadás kétségbeesésével ne aggaszsa a két osztály birtoklót. Csak úgy, mint a kánári madarak vannak kalitkába zárva, s szabad kijárások van nyílt ajtón a nagy terembe.

Innen pár lépésre van az ötödik sósó, a „Kénkőves.“ Ezt talán nem is használja senki. Egyet kanyarodva már vagy 40 lépésre van a hatodik sós és jódos-tó, melynek tulajdonnevét nem tudom, de szoktak fürödni benne és pedig olyan eredménnyel, mint a Jézus betege a Genezareth tavában, hogy t. i. a belpoklos odahagyja nyoszolyáját és jár, a vakok szemei megnyílnak, a sánta ugrál, mint a szarvas és a némának nyelve énekel.

Szóval ezek nem kis jelentőségű tavak itt egy csoportban. A miképpen csodálkozunk azon, hogy itt ezer éveken át soha semmi berendezést nem csinált senki, nem vizsgáldott senki, nem hirdetett senki semmit; úgy nem csodálkozunk azon, ha a város végre felébredt, s munkához fogott, s csak pár év óta indult meg a dolog. Az ut egy kissé javítva van, a kopár oldalakon fák vannak ültetve, s legalább az egyik tónál fürdőszobák. Azt hisszük lesz majd a többinél is

a kegyetlen főfájás, a hirtelen rosszullét, az erős hűlés, a kínzó gyomorgörcs stb. stb. Mind ezen alkalmakkor a házi orvos gyorsan lett hivatva, s nem lévén a szép özvegynek bizalmas családja, volt szives az orvos úr megvárni míg a rendelt orvossága megérkezik, hogy az első adagot ő maga adja be. S minő csoda hatásuk voltak az általa rendelt és beadott gyógyszerek! Pár pillanat alatt jobban létet éreztet a szép özvegy.

Aztán meg mi lehet üdítőbb a lábadozó betegnek, mintha a kert friss — illattal telített — levegőjét veheti magához?! Rendelve is van! . . . Ilyenkor pedig mindig örömmel üdvözölte a felgyógyult beteget — a kerítésen keresztül — az öreg Asztalosy, s hosszasan botanizáltak, míg nem a szép özvegy, a társalgás folytatására magához hívta az öregot mert itt künn kezd hűvös lenni.

Pompásan haladt a terv megvalósulása felé. A szép özvegy hálójába akadt mind a két hal. Szép fogás . . .

Az öreg Asztalosy egekig magasztalta fia előtt a szép Ella előnyeit. A fiatal orvos meg hozza tette, hogy nem is látszik rajta a 38 év nyoma . . .

Egy vasárnap szép délutánján az öreg Asztalosy kicsipve magát, hogy alig látszott rajta az 50 év, sétára indult. Legalább fiának ezt mondotta. Fia pedig azon kérdésére apjának: hol tölti a délutánt, azt mondotta, hogy kirándul a szomszéd faluba. És hittek egymásnak . . .

s lesz majd vendéglő, vendéglakás és teljes berendezés.

Ezek után ha majd az orvosi szakvélemények, kontstatálások sem fognak papiroson a fiokban maradni a vizek milyenségéről, lesz majd teljes propaganda, s lesz a tavak gazdagságának megfelelő fürdőhelyiségünk, s lesz majd városunknak a mai színvonalon álló kultuszmozgalma és haladása, mert „halad a ki megindul“ . . .

S hogy tovább haladunk, megindulunk mi is innen e nagy völgyből délirányban, s egy dombon át egy órai járásra (nem egy óra alatt) átjutunk a másik völgykatlanba. Itt is sóstavak vannak; nem olyan nagyok, nem oly sőtartalmuak, s nem olyan nagy számmal vannak, de mégis hasznosak a fürdőzők tanubizonyosságai szerint, s egy éppen most itt időző idegen orvos vizsgálódásainak eredménye szerint is. Itt ám már nagyobb mozgalmat látunk. Ennek a fürdőnek megteremtését is a város vette gondjai alá, szintén csak pár év óta. Lázás buzgalommal folynak az építkezések új izlésnek, megfelelőleg idegen vendégek befogadására; fürdőszobák kissé kezdetlegesek, de használhatók. Jól berendezett vendéglője van a Jánóné konyhájával, hol izletes étel ital áll rendelkezésére, s a közönségesek mellett fekete sörös és pezsgős üvegek dugattyui és durrognak néha-néha, ha éppen ki akarunk szállani a mindennapi élet poros levegőjéből. Szállnak is ide ki sokan a város poros levegőjéből — mindennap. A kocsi szakadatlan láncolat látjuk naphosszat, jön, megy, üdül, épül testben lélekben és sovánodik zsebben a közönség, (nó már a mely rész a dugattyukat durrogatja) Hosszu sor telik ki a vendégek nevével. Idegen helyekről is sokan megfordultak már itt, így: Budapestről, Vácziól, Kolozsvárról, Brassóól, Gyulafehérvárról, M.-Ludasról, S.-Szt.-Györgyről, N.-Váradról, Déváról stb. stb.

Ha az építkezés és berendezés teljes plasztikus alakot nyer, igen kedves hely lesz. Most még kopár, s a befásítás kezdetleges stádiumában van. Magát a katlant egy dombkőr veszi körül. Egyik részről szőlőhegy, a többi részen sétányok lesznek a most növekedő diófa árnya alatt. Pár év múlva már egész a diófaig kísérelhet a fürdőközönség.

Ezt a fürdőt is meredek hegyen lehet megközelíteni. Első dolgai közé tartozik a városnak eme hegy apasztása, az u. n. „Labarintus“ tetején, hol egy rengeteg hely gesztenyefával van beültetve, mely ha Isten is úgy akarja, Torda rengeteg specialitásának számát szaporítani fogja.

Most már félbehagyom a sétát. Kifáradtam ennyi hegyen, völgyön, árkon, bokron máskálva, de még sem vagyok nagyon fáradt: enyhít az a gyönyörűség, mely lelkemet eltöltötte, látva azt, hogy a haladás útjába álló conservativismusnak roszdás vassarkai megcsordultak . . .

Csak egy-egy kis o'ajat már reá, s vigan fordul . . . —y.

Az öreg sétéja pedig rövid vala. Egy egeruton bekanyarodott a szép özvegy lakására.

Nem volt váratlan vendég, és szokatlan ünnepléses megjelenéséből kiolvasta a szép özvegy a . . . komoly szándékot. Ezzel pedig hamar előrukkolt az öreg, előadva, hogy az akácza ősszel is virágozik, s még valamelyes illata is van . . . A szép özvegy megértette, tanubizonyosságul hívott szeme tükrére két könyccseppet . . . De nem válaszolhatott, mivel az ablaknál elhaladni látta a fiatal orvost, ki sietett megtenni kirándulást a . . . szomszédba. Az öreg Asztalosy hirtelen az oldal szobába rejtőzött . . . pyitva hagyva annak ajtaját . . .

Mily jól tudott olvasni e szép özvegy?! A különös megjelenés, és a szórakozott beszédből mindent megértett . . . Végre rá került a sor az igazi beszédre és rövid időn megkérték a szép kezeket . . . másodsor. De már erre az öreg is előbujt s így szólott . . . kalapja után nyulva:

— Helyesen teszed fiam; akkor én vissza lépek . . . Nem akarok oly nőt elvenni, kinek kezét fiam is megkérte.

S azt hiszik önök, hogy lett nagy lagzi?! Oh! dehogy! Hisz a fiu sem akart elvonnai oly nőt, kinek kezét apja megkérte . . . És furcsa a dologban csak az, hogy az öreg e tervet azért fundálta ki, hogy fiát a szép özvegytől elidegenítse, észrevéve, hogy fia, leány, akarom mondani, asszonykórbe készül.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Arany egy kiadatlan költeménye.

Arany mint közzemzetőr 1849-ben egy hétig Aradon tartózkodott. Ez időtájt Aradon a zsurnalisztika meglehetősen ki volt fejlődve. Volt egy lapja „Arad,” melynek szerkesztője az akkori írói világban is ismert Bangó Pető volt. Arany ismerte Bangót, s ennek kérésére a lap számára verset írt, melyet, alább közlünk.

Hogy e verset megértsük, szükséges, hogy tisztában legyünk az akkori viszonyokkal. 1848. november végén Kolozsvár eleste után egész Erdély evészett a magyar sereg romjaival kénytelen volt Csucsára menekülni. Később aztán Bem vette át a vezerséget.

Abban az időben az erdélyi magyar sereg gyászos kudarcát, a mint azt Horváth Mihály történésszünk elbeszéli, némely urak okozták „a kik minden polgári és katonai hatalmat magukhoz ragadtak, s másoknak semmi befolyást sem engedtek, — ők juttatták tönkre Erdélyt, ők játszották azt, habár akaratlanul is, az ellenség kezébe.”

E gyászos események hatása alatt írta Arany az alábbi költeményt, mely eddig semmiféle Arany-kiadásában nem jelent meg. A vers, mely az „Irodalomtört. Közl.” augusztusi füzetében fog megjelenni, így hangzik:

Erdély.

I.

Megtörtént. Nem mondom, a mit érdemeltél —
A mit a sors mér rád szegény, szegény Erdély!

Nyomoruvá gyötire nem birt százados rabságod,
Tört erőd nem bírja meg a szabadságot,

Láncaid lehulltak s im azontúl soká
Félve lépdél lábad, a mikép megszoká.

Gazdagon süttött rád a szabad nép (!) fénye
S még mindig szemedben börtönödnék éje.

Kialudt, kiégett vulkán vagy ma, — benned
Ama régi lángból egy szikra sem gerjed.

És ha tán gerjedne, és ha tán gyuladna,
Azt elfojtja kobled tehetetlen hamva.

Megesett, — ha nem is, a mit érdemeltél, —
A minek szükségkép esni kellett. Erdély.

II.

Avagy a történet nincsen-e megírva,
És nem emlékeznél régi napjaidra?
Elfelelted volna multad annyi hőstét, —
Mig szerencse pártolt s még inkább dicsőség?
Elfelelted volna — hiszen nem volt régen —
A vergődő sast za oroslány körmeiben?
És hogy a kinek most lába szenyét nyalod,
Fejét ingatá az óriásnak karod?

Fájdalom s' gyalázat! igen elfeledted,
Az idők hulláma összecsap feletted:
A történet elhagy s lapjain tenéked
Nem szentel jövőre egy betű emléket
Bocskay, Rákóczi, Batory és Bethlen
Nagysága beárnyaz törpe lételedben:
Ah, e dönthetetlen sziklá a multnak
Elhunyo napodtól szégyenben pirulnak!

Sziv valál a multban, mely szünetlen vertél,
A szent szabadságért lángoló sziv Erdély:
Mikor zsibbadás ült minden külső tagon,
Te valál az, a ki lüktettél szabadon.
Most mi vagy? megromlott, sántabéna kézláb;
Tehetetlenségnek szolgálása néz rád:
Zsarnokod nem fárad többé lánczra tenni,
Megtanulta már, hogy — nem birsz szabad lenni!

H I R E K.

— **Előléptetés.** Ráduj Jakab a helybeli kir. posta- és táviró szorgalmas és jómodoru postagyakornokát a kir. kereskedelemügyi minister posta- és táviró-tisztje nevezte ki a budapesti postagazgatóságához. Gratulálunk.

— **Dr. Jankó János** néprajzi felvételek körüli munkálatát, melyet a volt Aranyosváron már bevégezett, városunk területén szorgalommal folytatja. Ugy a megyei, mint a városi hatóságok előzékenyen segélyre vannak. Több mint 70 tordai lakost válogatott ki, a kiknek arcját, természetét az ősmagyar típus kipuhatolása szempontjából összeméregeti. Üdvözljük őt körünkben, s reméljük, hogy a minden oldalról tapasztalt előzékeny fogadtatás kedves emlékeit viszi magával.

— **A közgazgatási bizottságból.** Vármegyénk közgazgatási bizottságának f. hó 10-én főispán grf. Bethlen Géza elnöke alatt megtartott gyűlésében, több más fontos ügyeken kívül, előterjesztetett kir. tanfelügyelő Simó Bélának e megyei tanügyi állapotokról szóló féléves jelentése, a melyet különösen azért tartunk kiemelendőnek, mivel e féléves jelentése során alkalmat vett magának kir. tanfelügyelő a tordai polgári fiú iskoláról egy elítélő kritikát mondani. Hogy ítéletét minő érvekre támaszkodva hozta meg, ennek ismeretetését fenn tartjuk magunknak lapunk következő számára.

— **Tagosítás.** Mikó Imre kolozsvári kir. törvényszéki bíró és Pataki Viktor tagnaitó mérnök a mult hét óta városunkban időznek. Egyes felszólamlásokat intéztek el, s alapos remény van, hogy a kihátlás közelebről kezdetét veszi.

— **Regale-tárgyalás** volt folyó hó 10-én a kir. törvényszéküél, de a kiutalást megakadályozta az, hogy több mint 40 új igénylő jelentkezett, kiknek egyrésze teljesen alaptalanul lépett fel, s így a lebonyolítást csak késleltetik.

— **Özv. Losonczi Józsefné ajándéka.** Özv. Losonczi uraszonny az iparos-egyletnek 24 forint adományozott. E szíves adományért az egylet elnöksége halás köszönetét nyilváníttja s egyúttal az alapító tagok sorába iktatja.

— **Tisztaság a ligetben.** A természet gazdagon megajándékozta ezt a várost fürdő vízzel, sőt mozdhatjuk fürdő vizekkel. Az emberi gondosság — jelen esetben a polgármester vezetésével, hozzá is látott utóbbi időkben, hogy azok használhatók legyenek. A sóstavak kezdenek megközelíthetők lenni; rohamos kultiválás alá vannak véve. Nem csekély áldás a fürdésre az Aranyos vize is. Ennek a pártján is van két fürdő házacskabent a ligetben. Magok a házacskák nem nagy igényűek ugyan, türethetően használhatók, tekintve a más irányban legalább a felsőre, női fürdő háza mégis nagyobb gondot kellene fordítani; igen miserabilis állapota erősen szembe ötlő a sétatérre járó kelőkre. Hanem aztán ezen kívül, a külső vidékre mindakettőnek, főleg a férfi fürdőnek felső szegelyete teljesen türethetetlen. Valamint a kutak, egy a fürdő környékét, kivált egy ligeti sétatérre először az egészségért, másodsor a jó izlésért tisztaság, csin, és helyes berendezés jellemzi. Mindezekből egyelőre csupán annyit kérünk az illető hatóságtól, hogy a férfi fürdő felső szegelyetétől távolítsa el azt a sokféle anyagból összehordott szemétdombot, mely közvetlen fürdő tér felső részébe hulidogál be a vízbe. Hogy a többek között egy ismertető jelre is rámutassunk: ott pihen egy ádáz kezektől tulvilágra szenderített tövisdisznó is — s egy obulust kér, hogy átengedje a révész a tulpartra.

— **Térzenét** rendezett a Rák zeneegylete csütörtökön este, mely nagy publikumot vonzott a piacra, melyet tulvilági sötétség borított. Van egy néhány fotogén lámpa a piacon, de ez ünnepély alkalmával ezek sem voltak meggyújtva. Holdat és csillagokat pedig féleg borított. Ne bizzunk mindig az égitestek fényében, néha ők is elhomályosulnak.

— **A tordai kereskedők és kereskedő-íjak** létesítendő kereskedői körük alaptökeje gyarapítására folyó évi aug. hó 28-án (vasárnap) a Széchenyi ligetben, kedvezőtlen idő esetén ugyanott a fűdött táncz helyiségben zártkörű nyári táncz vigalmat rendeznek. Belépti díj: személyenként 80 kr, gyermekjegy 40 kr. Jegyek Bernád és Polonyi üzletében válthatók. A rendezőség élén a m. b. b. o. j. Miklós előnyösen ismert kereskedő áll, Schuster György alelnökkel, Bernád Antal pénztárnokkal, Kleinhempel Károly jegyzővel, Miron Kajetán ellenőrrel és husz rendező-bizottsági taggal. Az első jelekből ítélve, méltán elmondhatjuk, hogy városunk kereskedői és kereskedő-íjak által rendezni szokott mulatságok mindig fényesek voltak, s az erkölcsi siker soha sem maradt el,

— **A szentistvánnapi ünnepélyre** felrándulók el ne mulasszák megtekinteni a fővárosi vigadóbeli 48—49-iki szabadságharcunk emlékeinek gyűjteményét. A 48-as kiállítás az idén teljesen rendezett és ezenkívül igen nagy számu újabban kapott ereklyéket és képeket tartalmaz. Külön szobában lettek csoportosítva a Petőfi képek és ereklyék. Külön csoportban vannak a hős Bem apóra, gróf Guyonra — és a vértanuk szobája mellett a Görgeyre vonatkozó emléktárgyak és képek. A kiállítás mostan 1800 képet és harmadfelezer egyéb emléktárgyat tartalmaz. Kétszer annyit, mint tavaly.

— **A Magyar Hirlap új tanója.** Még sem oly rossz ez a magyar közönség, mint sokan mondják. Ha pártolásra méltó valamely dolog, úgy szívvvel-lelékkel felkarolja azt. Még nincsen másfél éve, hogy a Magyar Hirlap, melynek főszerkesztője Horváth Gyula és felelős szerkesztője Fenyő Sándor, megindult s ma már elhagyta régi fészket és átköltözött a József-körút 47. számú palotában. Itt lesz ezentul nemcsak a szerkesztőség, hanem a Magyar Hirlap pártját ritkító nyomdája is, a melyben óriási gépek nyomják, hajtogatják és föl is vágják a Magyar Hirlapot. Ott van a Magyar Hirlap kiadóhivatala expediciója is, szóval a közönség kényelmére együtt van az egész Magyar Hirlap. Hiszen a közönségnek, mely az első percztől méltányolta a Magyar Hirlap szabadelvűségét, érdekességét és alaposságát, köszönhető e páratlan siker. Természetes, hogy az új, nagyszerű helyiség nem változtat semmit a Magyar Hirlap régi irányán, mely abban kulminál, hogy minél több érdekeset nyújtson a közönségnek. Bebizonyította ezt azzal is, hogy megszerezte Zola hatalmas, szenzációs regényét, a Háborút is, melyet most közöl a Magyar Hirlap. A Magyar Hirlap új nyomdájában nyomják ezután a Kis Világ című hetenkint megjelenő képes gyermeklapot is, melyet csak a Magyar Hirlap előfizetői szerezhetnek meg, negyedévenként 50 krajczárért. A Magyar Hirlap előfizetési ára ezután is havonként 1 forint 20 krajczár.

— **Szerkesztői üzenetek.** M. B. úrhölgynek Felvincz. Érdeklődni fogunk, hogy Meissner gyógyszerész-féle tyukszentapasz hol szerezhető be, a mit aztán tudomására fogunk adni.

Vármegyei rendeletek.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.

Szám 6461—1892.

Valamennyi főszolgabíró és városi tanácsnak.

Kisküllő vármegye alispánjának idei 6641 számú átirata szerint Felső Bajom községben 3 drb. bivaly és 2 drb. sertés torokantraxban elhullott.

Miután a betegség egyszerre 5 különböző udvarban lépett fel, járványos jelegűnek volt tekintendő; ehhez képest a község zárlat alá helyzetetett.

Miről ezimed tudomásvétel végett ezennel értesítettik.

Torda, 1892. július 23-án.

RÉDIGER BÉLA, alispán.

Torda-Aranyosvármegye tekintetes alispánjának Torda. A mocsai járás főszolgabírájának folyó évi 1635 sz. a kelt jelentése szerint m. kályáni Máté Lajosnak folyó hó 21-én éjjel 2 drb. lova udvaráról ellopott; a lovak közül az egyik barnapej, 8 éves, kancza, hátsó bal lábán szárc-a; — a másik 3 éves pirospej jegy nélküli paripa csikó.

Minek hatósága területén leendő körzetetését hivatalos tisztelettel kérem.

Kolozsvármegye alispánjától. Kolozsvártt 1882. július hó 27-én. Az alispán helyett:

Bónis s. k. főjegyző.

Szám 6999—1892.

Valamennyi főszolgabíró és városi tanácsnak.

Köröztetés végett közlöm.

Torda, 1892. augusztus 7-én.

RÉDIGER BÉLA, alispán.

Szám 6936—1992.

Valamennyi fősztaligabiró és városi tanácsnak

Kisküküllő vármegye alispánjának idei 6688. sz. átirata szerint e vármegyében levő Héttur községben uralgott sertés-orbáncz betegség teljesen megszűnt és az elrendelt zárlat feloldatott.

Miről ezimed tudomásvétel és közírhre tétel végett ezennel értesítetik.

Torda, 1892. aug. 9-ik.

RÉDIGER BÉLA, alispán.

NYILTTÉR.

Női-ruha szabászati tanfolyam.

Alólírott értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy f. évi augusztus 22-től kezdődőleg a főtéri 35. sz. a. ház emeleti termében egy hat hétig, esetleg két hónapig tartó, két párhuzamos osztályu

női-ruha szabászati tanfolyamot nyitok,

a legújabb divatu és szabásu mindennemű női ruhák készítésének elsajátítása tekintetéből.

Ezen tanfolyam alatt minden tanuló jogosítva van magának felöltöket és „hercegno” szabásu ruhákat készíteni.

Hosszas e téren működésem, melyből Sipos Béla úr üzletében, mint műtermének vezetője, ma holnap már egy évet töltök el, felbátorítanak arra, hogy a nagyérdemű város és vidéki hölgyközönség becses pártfogását annál is inkább kikérjem, mert a házi-ipar ezen ma már igen keresett nemének elsajátítása nemcsak mindennapi kiadást takarít meg, hanem szükség esetében tisztességes megélhetési módot is biztosít.

A tanfolyam a tek. iparhatóság felügyelete és ellenőrzése alatt áll.

Beiratások naponta f. hó 22-ig a főtéri 35. sz. a. ház emeleti részében eszközölhetők.

Kiválóan osztályozott műtermemet szives figyelembe ajánlom.

Kiváló tisztelettel

NÓÉ ANNA,

2—3

fővárosi szabásznő.

Sorsjegyek részletfizetésre!

Van szerencsém a t. közönség szives figyelmébe ajánlani a következő eladó sorsjegyeket:

2 drb. Olasz vöröskereszt-sorsjegy havi 1.20 kros részletfizetésre.

3 drb. Magyar vöröskereszt-sorsjegy havi 1.50 kros részletfizetésre.

3 drb. Bazilika-sorsjegy havi 90 kros részletfizetésre.

10 drb. Magyarországi „Jósziv”-egyesületi sorsjegy havi 1.40 kros részletfizetésre.

1 drb. 100 franc névértékű 3% Szerb sorsjegy havi 1.70 kros részletfizetésre.

2 drb. Osztrák vöröskereszt-sorsjegy havi 1.50 kros részletfizetésre.

1 drb. Betéti-társasági sorsjegy (csoport E) havi 5 frtos részletfizetésre.

1 drb. Betéti-társasági sorsjegy (Csoport D.) havi 1.90 kros részletfizetésre.

Szives felvilágosítással és sorsjegyekkel készséggel szolgál

Vercs Elemér nyomdavezető
Tordán (főtér).

Birtok-eladás.

A Szilágyi Miklós tulajdonát képező 26 hold erdő Várfalván, 9 hold kaszáló a Bogáti határon, 16 hold erdő Kövenden és egy pászma szőlő Kercsedén eladó. Értekezhetni alólírtnál Sz.-Mihályfalván.

Z. Kiss Elek.

Sz. 4654.
1892. kvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tordai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közírhre teszi, hogy a tordai takarékpénztár végrehajthatónak, Simonfi Mózes hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 60 frt tökekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a tordai kir. törvényszék (a tordai kir. járásbíróság; területén levő Egerbegy községi határan fekvő az egerbegyi 471 számú tljkyben A—1082, 1083, 1084. hrsz. alatti ingatlan 220 frt 2091 hrsz. alatti nádasra 3 frt 2928 frt 23 hrsz. a legelőre 1 frt 3887 hrsz. alatti szántóra 7 frt 4404 hrsz. alatti szántóra 2 frt 4455 hrsz. alatti erdőre 11 frt 929, 928 hrsz. alatti házas telekre 168 frt 2042, 2043. hrsz. alatti legelőre és rétré 52 frt 2184₁ hrsz. alatti nádasra 1 frt 2846 frt 691 hrsz. alatti legelőre 51 frt 4323₁ hrsz. alatti szántóra 5 frt és 2928_{40/2} hrsz. alatti legelőre 51 frt, összesen 575 frt az árverést 575 ezennel megállapított kikialtási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1892. évi szeptember hó 26-ik napján d. e. 9 órakor Egerbegy községben megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók végrehajtható kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, vagyis 57 frtot 50 kr. o. é. készpénzben, vagy az 1881. LX. törvény-cikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évnovember hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8-ik §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t-cz 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

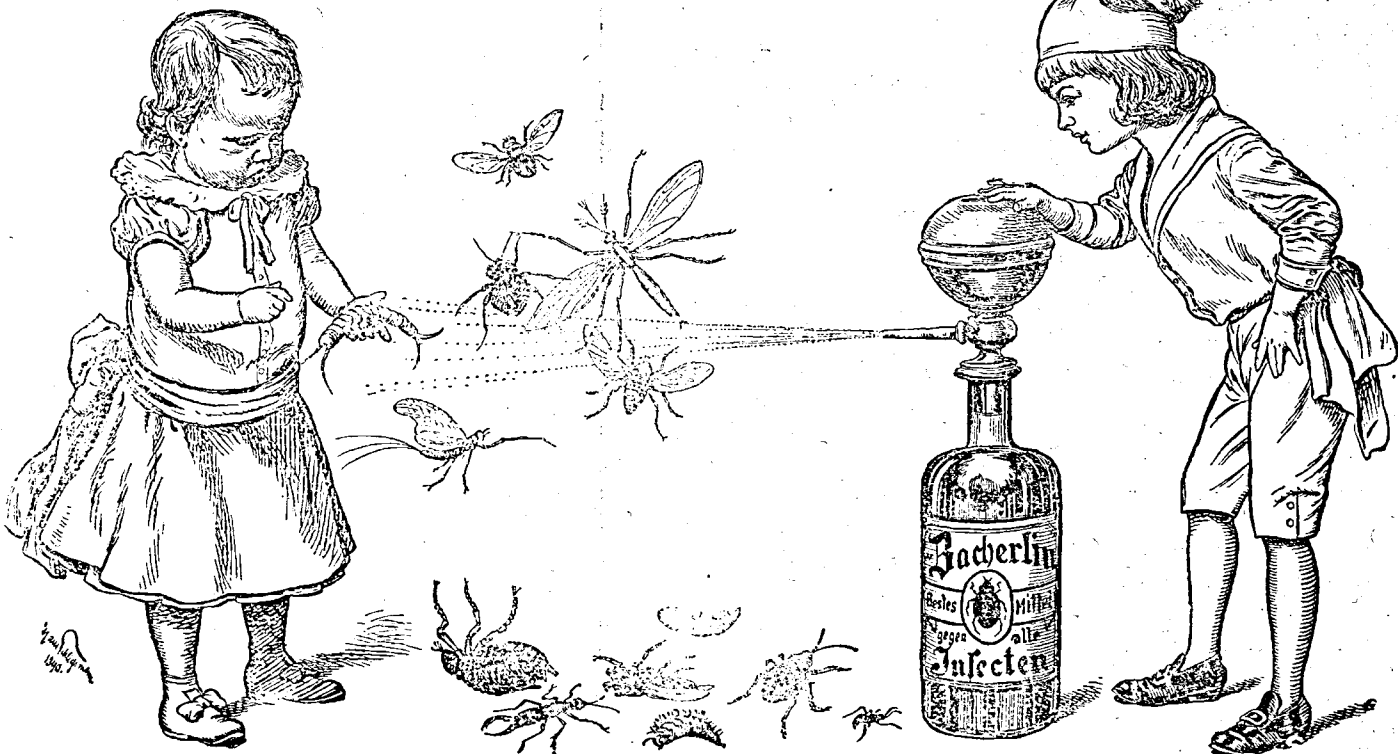
Kelt Tordán, 1891. évi június hó 1-én

A tordai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.

Solymosi Miklós,
kir. törvényszéki bíró

Elővigyázat a ZACHERLIN

vásárlásánál.

Kapható:

Kovrig János, Gajzágó Róbert, Velics J.,
Bernád és Polonyi és Soós Károly üzletében
Tordán.

Vevő: „En nem akarok nyitott rovarport,” mert én Zacherlint kértém.
E speciálitást joggal dícsérik, mint a legjobb szert mindentéle rovar ellen
s azért csak lepecsételt üveget veszek a „Zacherlin” névvel.